

Huvudman

Idrottens Skola i Göteborg AB, 556203-5906
suzanne.kore@vastsvenskagymnasiet.se; info@vastsvenskagymnasiet.se

Ärendet

Tillsyn av gymnasieskolan Västsvenska gymnasiet i Göteborgs kommun; nu fråga om återkallelse av godkännande enligt 26 kap. 15 § skollagen (2010:800)

Beslutet i korthet

I detta delbeslut tar Skolinspektionen ställning till om Idrottens skola i Göteborg AB har följt Skolinspektionens beslut om föreläggande vid vite den 21 juni 2023 avseende brister i utbildningen på el- och energiprogrammet vid Västsvenska gymnasiet samt om påtalade brister har rättats till. Beslutet omfattar även introduktionsprogrammet programinriktat val som är inriktat mot el- och energiprogrammet. De brister gällande andra delar av huvudmannens verksamhet, som påtalades i beslutet den 21 juni 2023, behandlas i ett separat beslut, som meddelas samma dag som detta beslut.

Skolinspektionen konstaterar att det föreligger allvarliga och omfattande brister i utbildningen på el- och energiprogrammet på Västsvenska gymnasiet, trots att det tidigare föreläggandet i beslutet den 23 juni 2023 delvis har följts. Bland annat har det återigen framkommit att elever på el- och energiprogrammet inte får den undervisningstid de har rätt till enligt skollagen. För andra året i rad kommer elever som går ut el- och energiprogrammet på Västsvenska gymnasiet inte ha fått den undervisningstid de har rätt till under sina tre år på programmet. Att elever inte ges sin garanterade undervisningstid påverkar möjligheterna för eleverna att nå målen för utbildningen och kan medföra negativa konsekvenser för eleverna både på kort och på lång sikt. Det har även på nytt konstaterats omfattande brister i huvudmannens arbete med att ge eleverna på el- och energiprogrammet

arbetsplatsförlagt lärande (apl). Huvudmannen tar inte ett tillräckligt ansvar för att skaffa platser för apl, vilket har fått till följd att elever inte kunnat gå ut på apl. Av förarbetena framgår att den arbetsplatsförlagda delen av ett yrkesprogram är så avgörande för kvaliteten att utbildningen i normalfallet inte bör anordnas om apl inte kan tillhandahållas under överskådlig tid. Apl är en central del av utbildningen på yrkesprogram, men elever på el- och energiprogrammet får fortfarande i vissa fall själva välja om de ska gå ut på arbetsplats för att genomföra apl eller inte. Det finns även fortfarande brister i de individuella studieplanerna på introduktionsprogrammet programinriktat val som är inriktat mot el- och energiprogrammet.

Flera av bristerna på el- och energiprogrammet har nu pågått under en längre tid och får till följd att eleverna inte får den utbildning de har rätt till. Det rör sig om allvarliga brister inom grundläggande delar av skolans verksamhet.

Skolinspektionen bedömer att bristerna på el- och energiprogrammet sammantaget utgör ett allvarligt missförhållande. Av skäl som utvecklas närmare nedan återkallar Skolinspektionen därför Idrottens skola i Göteborg AB:s godkännande att bedriva utbildning på el- och energiprogrammet vid Västsvenska gymnasiet. Detta innebär också att huvudmannen inte längre får anordna introduktionsprogrammet programinriktat val som är inriktat mot el- och energiprogrammet, eftersom detta introduktionsprogram bedrivs med stöd av godkännandet för el- och energiprogrammet. Återkallandet gäller från och med den 1 juli 2024.

Beslut

Återkallelse

Skolinspektionen återkallar med stöd av 26 kap. 15 § skollagen godkännandet för Idrottens Skola i Göteborg AB som huvudman för Västsvenska gymnasiet i Göteborgs kommun att bedriva utbildning på det nationella el- och energiprogrammet. Återkallandet gäller från och med den **1 juli 2024**.

Genom återkallandet upphör godkännandet¹ att bedriva utbildning på el- och energiprogrammet för Idrottens Skola i Göteborg AB gällande nu aktuell skola. Detta innebär också att Idrottens Skola i Göteborg AB på aktuell skola inte längre får anordna programinriktat val som är inriktat mot el- och energiprogrammet (17 kap. 28 § skollagen).

¹ Skolinspektionens beslut den 7 september 2015, dnr: 32-2015:1004 (gäller endast delar av beslutet).

Idrottens Skola i Göteborg AB har i enlighet med ovanstående inte rätt till bidrag från elevernas hemkommuner.

Skolinspektionen förordnar med stöd av 26 kap. 16 § skollagen att återkallandet ska gälla även om det inte har vunnit laga kraft.

Beslutet får enligt 28 kap. 2 § skollagen överklagas, se bilaga.

Avstående från ingripande

Skolinspektionen avstår med stöd av 26 kap. 12 § p. 3 skollagen från att ingripa mot Idrottens Skola i Göteborg AB avseende brister rörande innehållet i de individuella studieplanerna för elever på introduktionsprogrammet programinriktat val inriktat mot el- och energiprogrammet. Skolinspektionen avslutar därmed ärendet i denna del.

Beslutet om avstående från ingripande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Om ärendet

Västsvenska gymnasiet, med huvudmannen Idrottens Skola i Göteborg AB, är en gymnasieskola som erbjuder utbildning på de nationella programmen naturvetenskapsprogrammet, vård- och omsorgsprogrammet och el- och energiprogrammet samt på introduktionsprogram².

Skolinspektionen inledde i juni 2022 utifrån inkomna uppgifter en tillsyn avseende Västsvenska gymnasiet. Skolinspektionen fattade den 15 september 2022 beslut i ärendet och konstaterade att det förelåg brister i den garanterade undervisningstiden avseende elever på introduktionsprogram samt brister i de individuella studieplanerna och schemana för samma elevgrupp (detta innefattade elever som gick på introduktionsprogrammet programinriktat val som är inriktat mot el- och energiprogrammet).

Huvudmannen inkom i december 2022 med en redovisning avseende vidtagna åtgärder. Skolinspektionen genomförde ett oanmält besök på skolenheten den 23 februari 2023 samt besök den 10 och 11 maj 2023. Utöver att de brister som redan konstaterats framkom det vid besöken nya brister vid skolenheten varpå Skolinspektionen beslöt att utöka tillsynen.

Skolinspektionen fattade den 21 juni 2023 ett uppföljningsbeslut och förelade huvudmannen vid vite om 600 000 kr att vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade

² Programinriktat val mot el- och energiprogrammet, vård- och omsorgsprogrammet och naturvetenskapsprogrammet, yrkesintroduktion mot el- och energiprogrammet och mot vård- och omsorgsprogrammet, samt individuellt alternativ.

brister. Skolinspektionen konstaterade i beslutet att det kvarstod omfattande brister i de individuella studieplanerna för elever på introduktionsprogrammen och att eleverna på introduktionsprogrammen fortfarande inte fick sin garanterade undervisningstid. Skolinspektionen kunde även konstatera ett flertal nya brister i verksamheten, bland annat att elever på el- och energiprogrammet inte fick sin garanterade undervisningstid, att det fanns brister i skolans arbete med elevers arbetsplatsförlagda lärande (apl) på el- och energiprogrammet samt att arbetet med betyg och betygsättning inte levde upp till författningarnas krav. Skolinspektionen bedömde att bristerna var av ett sådant slag att de utgjorde ett allvarligt missförhållande.

Huvudmannen inkom med en redovisning av vidtagna åtgärder i december 2023. Skolinspektionen genomförde ett oanmält uppföljningsbesök på skolan den 16 januari 2024. Skolinspektionen besökte även skolan den 30 och 31 januari 2024 och en digital intervju med huvudmannen genomfördes den 28 februari 2024. Dokumentation har granskats vid besöken och underlag har begärts in från huvudmannen. Huvudmannen har fått tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för ärendet.

Detta delbeslut avser uppföljning av påtalade brister i utbildningen på el- och energiprogrammet (och introduktionsprogrammet programinriktat val som är inriktat mot el- och energiprogrammet) och förelagda åtgärder med nummer 1, 3-4, och 6-7, på s. 2-3 i Skolinspektionens beslut den 21 juni 2023. Bristerna i övriga delar av verksamheten behandlas i ett separat beslut, som meddelas samma dag som detta beslut.

Motivering av beslutet

Under denna rubrik tar Skolinspektionen ställning till om huvudmannen har följt Skolinspektionens föreläggande den 21 juni 2023 i de delar som avser utbildningen på el- och energiprogrammet och på introduktionsprogrammet programinriktat val som är inriktat mot el- och energiprogrammet³.

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen

³ Introduktionsprogrammet programinriktat val som är inriktat mot el- och energiprogrammet bedrivs med stöd av godkännandet för det nationella programmet och inkluderas därför i detta beslut (jfr 17 kap. 28 § skollagen).

och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen).

Återkallelse

Det finns allvarliga brister i utbildningen på el- och energiprogrammet, trots att huvudmannen delvis har följt Skolinspektionens tidigare föreläggande

Garanterad undervisningstid på el- och energiprogrammet

Skolinspektionens tidigare beslut

Skolinspektionen konstaterade i sitt beslut i juni 2023 att eleverna på el- och energiprogrammet fick mindre undervisningstid än den garanterade undervisningstiden om 2 430 timmar som de hade rätt till. Enligt de beräkningar som gjordes i beslutet hade eleverna som gick ut el- och energiprogrammet vårterminen 2023 fått åtminstone 135 timmar för lite undervisningstid under sina tre år på programmet. I sitt beslut konstaterade Skolinspektionen också att vare sig huvudmannen, skolans rektor eller den schemaansvariga på skolan kunde lämna någon redogörelse för hur elever på el- och energiprogrammet får sin garanterade undervisningstid tillgodosedd.

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen har i sin redovisning uppgett att åtgärder har vidtagits för att respektive årskurs som under läsåret 2023/24 går på el- och energiprogrammet ska få sin garanterade undervisningstid tillgodosedd. Av redovisningen framgår dock inte vilka åtgärder som har vidtagits. Tillfrågad om detta hänvisar huvudmannen till två lärare (en schemaansvarig lärare och en annan lärare) som har räknat på den garanterade undervisningstiden samt till en rapport om garanterad undervisningstid för elever som nu läser andra och tredje året på el- och energiprogrammet och en poäng- och timplan för de som nu läser första året på el- och energiprogrammet, som huvudmannen har bifogat till redovisningen.

Beräkning av garanterad undervisningstid

Som ovan nämnts har huvudmannen till redovisningen bland annat bifogat en rapport om garanterad undervisningstid. I rapporten redovisas bland annat hur många undervisningstimmar elever på el- och energiprogrammet i klassen EL21 (de elever som under vårterminen 2024 går sitt sista år på el- och energiprogrammet) fått under sina tre år på programmet, enligt följande.

- Årskurs 1, höstterminen 2021 och vårterminen 2022 till och med vecka 17, 25 undervisningstimmar per vecka i 30 veckor, dvs. sammanlagt 750 undervisningstimmar

- Årskurs 1, vårterminen 2022 veckorna 18-23, 19,25 undervisningstimmar per vecka i 6 veckor, dvs. sammanlagt 115,5 timmar
- Årskurs 2, höstterminen 2022, 16,25 undervisningstimmar per vecka i 19 veckor, dvs. sammanlagt 308,8 timmar
- Årskurs 2, vårterminen 2023 veckorna 2-13, 24,4 undervisningstimmar per vecka i 11 veckor, dvs. sammanlagt 268,2 timmar
- Årskurs 2, vårterminen 2023 veckorna 15-16 samt 22-23, 16,25 undervisningstimmar per vecka i 4 veckor, dvs. sammanlagt 65 timmar
- Årskurs 3, hela läsåret förutom elevernas apl-period, 15 timmar undervisningstid per vecka i 26 veckor, dvs. sammanlagt 390 timmar, som alla elever läser och därtill valbara kurser, 6,25 timmar undervisningstid per vecka i 26 veckor, dvs. sammantaget 162,5 timmar.⁴ Totalt blir den tid som beräknas för årskurs 3 (förutom elevernas apl) således 552,5 timmar.

I rapporten uppges också att eleverna härutöver haft apl under totalt 15 veckor: i årskurs 2 under veckorna 17-21, vårterminen 2023, och i årskurs 3 under veckorna 40-50, höstterminen 2023. Det motsvarar 345 timmars undervisningstid. Därtill finns det i rapporten 11 timmars undervisningstid för en liftutbildning som hölls under sport- och påsklovet under elevernas år 2. I rapporten finns också 16,5 timmars undervisningstid avseende presentation av gymnasiearbetet som enligt rapporten ska genomföras efter avslutat läsår (efter att eleverna tagit studenten). Den totala undervisningstiden över tre år blir enligt rapporten 2432,5 timmar, räknat på de elever som har minst tid i skolan.

Den schemaansvariga läraren – som huvudmannen hänvisat till när det gäller hur undervisningstiden i rapporten beräknats – uppger i intervju att hen, på uppdrag av huvudmannen, har tagit fram rapporten om garanterad undervisningstid och att som underlag för rapporten har utskrifter av scheman från skolans lärplattform och interna schemaplaneringar för klassen EL21 använts. Läraren uppger att fem olika handlingar använts (se mer om dessa handlingar nedan).

Undervisningstiden läsåret 2021/22

Skolans schemaansvariga lärare uppger att gamla scheman inte sparas i skolans lärplattform utan att systemet "nollställs" i juli varje år och att det inte finns scheman sparade för tidigare läsår. Läraren förklarar att det underlag som använts vid beräkning av undervisningstiden för eleverna i klassen EL21 under år 1 fram till vecka 17 våren 2022 därför är en schemaplanering som gjordes under vårterminen 2021. Enligt planeringen (handlingen "EL21, årskurs 1") har eleverna under den aktuella perioden haft 25 timmars undervisningstid per vecka fördelat på fem

⁴ Enligt den schemaansvariga läraren har även valbara kurser som eleverna läst under andra läsår beaktats genom att de lagts till i den beräknade undervisningstiden för elevernas tredje läsår.

lektioner per dag (fördelade över tiden 09:00-16:00), alla dagar utom tisdagar då eleverna ska ha haft tre lektioner. På fråga om elevernas faktiska schema sedan såg ut som schemaplaneringen uppger läraren att det troligtvis gjorde det "eftersom det var den sista planen som gjordes". På följdfråga om den schemaansvariga läraren utgått från schemaplaneringen och sen lagt in timmarna i rapporten om undervisningstid för EL21 svarar läraren "ja, hyfsat". Skolinspektionen har också intervjuat en lärare som varit med och kontrollräknat rapporten om garanterad undervisningstid. Läraren uppger att hen tror att det var handlingen "EL21, årskurs 1" (schemaplaneringen) som användes vid beräkningarna i rapporten för aktuell period. Läraren tillägger att handlingen inte är daterad och att det därför är svårt att veta hur den använts i rapporten. På fråga till skolans rektor om hur skolan kan veta hur undervisningstiden sett ut bakåt i tiden när scheman saknas för eleverna uppger rektorn att det i rapporten gjorts "en uppskattning utifrån hur vi minns att raster med mera sett ut" samt att de har tittat på vilka kurser elever läst under år 1.

Skolinspektionen har frågat den schemaansvariga läraren om varför det blivit en schemaändring/varför elevernas undervisningstid minskat vecka 18 år 2022 och läraren uppger att hen inte kommer ihåg samt att det kan vara att det blev oroligt och bråkigt bland eleverna eller att de inte orkade med 25 timmars undervisning. När Skolinspektionen frågar varför eleverna vecka 18 inte längre orkade med samma mängd undervisning som de haft hela höstterminen 2021 och halva vårterminen 2022 svarar läraren att "det inte är orimligt". Läraren som varit med och kontrollräknat rapporten om garanterad undervisningstid uppger på fråga om vad som hände mellan vecka 17-18 vårterminen 2022 att det blev "oroligt" och hänvisar till "utmaningar" och att "det händer saker på skolor", men säger sedan att hen inte kommer ihåg vad som hände där.

Enligt handlingen som uppgetts vara underlag för vecka 18-23 år 2022 (handling "EL 21 vecka 18") hade eleverna 18 timmars undervisningstid under vecka 18, 2022. Lektionstiden var fördelad på fyra lektioner per dag måndag, onsdag och torsdag (fördelat över tiden 09:00-14:45) samt tre lektioner per dag tisdag och fredag (fördelat över tiden 09:00-13:30). Tillfrågad om schemat uppger den schemaansvariga läraren att handlingen är en utskrift från skolans lärplattform av det faktiska schemat som gällde för vecka 18, 2022.

Skolinspektionen har begärt att få in exempel på faktiska elevscheman för tre olika veckor under höstterminen 2021 samt för fem olika veckor fram till vecka 18 under vårterminen 2022. Huvudmannen har inledningsvis uppgett att lärplattformens kundtjänst meddelat att det inte går att få fram äldre scheman på grund av att denna funktion inte finns i huvudmannens lärplattform, och att huvudmannen/skolan inte heller sparat ner gamla scheman. Skolinspektionen har kontaktat kundtjänsten för den aktuella lärplattformen och då fått till svar att det är fullt möjligt för huvudmannen att få fram även äldre scheman. När

Skolinspektionen, efter samtalet med kundtjänsten, på nytt begärt in scheman för höstterminen 2021 och för veckorna innan vecka 18 vårterminen 2022, har huvudmannen framfört praktiska invändningar mot att ge in dessa scheman samt anfört att de inte är villiga att stå för kostnaden av att få fram dessa scheman.

Skolinspektionen har vid intervjuer i januari 2024 frågat fem separata grupper av elever i klassen EL21 om de hade samma schema hela år 1 (läsåret 2021/22) eller om de bytte schema någon gång. Ingen av de intervjuade eleverna minns någon förändring av schemat under det läsåret. Flera elever ger istället exempel på att det har blivit mer undervisningstid för varje år som de har gått på skolan.

Ordföranden för huvudmannens styrelse har uppgett att den schemaansvariga läraren föredragit för styrelsen hur den garanterade undervisningstiden "kan läggas upp". På fråga om någon annan kontrollräknat den garanterade undervisningstiden hänvisar ordföranden till föredragningen av den schemaansvariga läraren. På fråga om det är den garanterade undervisningstiden på nationella program eller på introduktionsprogram som diskuterats i styrelsen uppger ordföranden att hen inte vet vilket det varit.

Skolinspektionen har under vecka 19 i maj 2022 (dvs. vid det besök som föregick beslutet den 15 september 2022) intervjuat elever som då gick på bland annat el- och energiprogrammet. Eleverna bekräftade då att de hade ca 3-4 lektioner per dag⁵. Ingen av de intervjuade eleverna sade då något om att deras scheman nyligen ändrats eller att de då hade kortare undervisningstid än de haft tidigare under terminen; detta trots att elevernas scheman diskuterades under intervjuerna och flera frågor ställdes om elevernas scheman.

Undervisningstiden läsåren 2022/23 och 2023/24

Av huvudmannens rapport om garanterad undervisningstid framgår det att eleverna i klassen EL21 under höstterminen 2022 hade 16 timmar och 15 minuters undervisningstid per vecka som samtliga elever skulle delta i. Enligt den schemaansvariga läraren bygger denna uträkning på två interna schemaplaneringar som gjordes under vårterminen 2021 och som avser två olika arbetsgrupper i klassen EL21. Under första delen av vårterminen 2023 (veckorna 2-13) hade eleverna enligt huvudmannens rapport om garanterad undervisningstid 24 timmar och 5 minuters undervisningstid per vecka och under andra delen av vårterminen (vecka 14-16 och 22-23) hade eleverna 16 timmar och 15 minuters undervisningstid per vecka som samtliga skulle delta i. Till stöd för undervisningstiden den första delen av vårterminen har den schemaansvariga läraren hänvisat till ett schema som skrevs ut från lärplattformen i mars 2023 och som benämns som "Schema för EL21 Vårtermin". Vad beräkningen för den andra

⁵ Huvudmannen har i ett yttrande avseende protokollet från intervjuerna uppgett att alla klasser på skolan hade samma schematider under den aktuella perioden.

delen av vårterminen 2023 baserats på framgår inte av underlag som getts in till Skolinspektionen (detta trots att Skolinspektionen begärt in allt underlag som huvudmannen lagt till grund för beräkningen). Under läsåret 2023/24 har eleverna enligt huvudmannens rapport om garanterad undervisningstid haft 15 timmars undervisningstid per vecka som samtliga elever ska delta i. Till det kommer elevernas valbara kurser m.m. (i rapporten benämnda "för några"). Inte heller avseende denna period har huvudmannen kunnat ge in något konkret underlag för beräkningarna. Skolinspektionen har dock begärt, och fått in, scheman för olika veckor avseende flera elever ur klassen EL21 under läsåret 2023/24.

Skolinspektionen har fått in läsårsplaner från huvudmannen avseende läsåren 2021/22 och 2022/23 samt inhämtat uppgifter om läsårstider från skolans hemsida för läsåren 2022/23 och 2023/24, av vilka det framgår tider för terminsstarter, terminsavslutningar, lov, klämdagar samt studiedagar. Av underlaget framgår det att eleverna i klassen EL21 hade totalt 178 skoldagar under läsåret 2021/22. Under höstterminen 2022 hade eleverna 86 skoldagar. Under första delen av vårterminen 2023 (veckorna 2-13) hade eleverna 54 skoldagar och under andra delen av terminen (veckorna 14-16 och 22-23) hade eleverna 16 skoldagar. Under läsåret 2023/24 har eleverna 129 skoldagar. Utöver det har eleverna sammantaget 15 veckors apl.

Övrigt som kan påverka undervisningstiden

Huvudmannen har i yttrande i mars 2024 uppgett att det för klassen EL21 har funnits många "extrapass" och "stödpass" som inte är redovisade i uträkningen av deras garanterade undervisningstid. Skolan har, enligt huvudmannen, använt varje eftermiddag, varje lov, varje hål i schemat för att styra eleverna till undervisning i mindre grupper, för att göra individuella kompensatoriska insatser för eleverna. Huvudmannen uppger att de har gett eleverna den garanterade undervisningstiden men att detta inte alltid har framgått av elevernas scheman.

Avseende de "stödpass" (av skolan/elever även benämnda som extrapass och läxhjälp) som finns på skolan, har elever vid intervju i februari 2023 uppgett att det rör sig om extra hjälp som vissa elever behöver gå på. De som ligger efter i en kurs behöver gå på passen, men inte alla, andra är lediga då, beskrev eleverna. Vid intervju med elever i klassen EL21 i januari 2024 uppger de att det finns "läxhjälp" på skolan efter skoltid i matematik och engelska. Eleverna beskriver att det är frivilligt att vara med. Vid intervju med en lärare i maj 2023 har hen beskrivit att eleverna har låga förkunskaper som ställer till det i matematik och el-ämnena och att skolan därför har grupper dit eleverna, som har behov av det, får komma och få stöd när en stödlärare har "mattestuga".

Läraren som kontrollräknat rapporten om garanterad undervisningstid uppger att de har missat att tiden när eleverna har nationella prov inte ska vara med. Skolinspektionen har inhämtat uppgifter från Skolverket om de nationella prov som

genomfördes under läsåret 2021/22. Tidsåtgången för nationella proven för eleverna på el- och energiprogrammet i engelska 5, matematik 1a och svenska 1 (vilka är de nationella prov som varit obligatoriska för elevgruppen) under det läsåret var som minst 810 minuter.

När det gäller den liftutbildning som hölls under sport- och påsklovet under elevernas andra år på el- och energiprogrammet, berättar lärare i intervju att denna utbildning var frivillig att delta i.

Elever uppger i intervju att lektioner kan ställas in ibland, men lämnar inga samstämmiga uppgifter om hur ofta eller hur många lektioner som ställts in. Schemaansvarig lärare uppger att eventuella inställda lektioner inte beaktats i beräkningen av den garanterade undervisningstiden i rapporten för klassen EL21. Läraren uppger att det kan vara en gång i månaden som undervisning faller bort för elever. Av ett yttrande från huvudmannen i mars 2024 framgår att eftersom lektioner ställts in har huvudmannen lagt till ytterligare 10 minuter per dag under resten av läsåret för att kompensera och ta höjd för mindre oförutsedda händelser som påverkar den garanterade undervisningstiden.

Rättslig reglering

En äldre lydelse av 16 kap. 18 § skollagen ska enligt övergångsbestämmelser⁶ alltså tillämpas på utbildningar som påbörjats tidigare än höstterminen 2023. Av den lydelsen framgår att elever på yrkesprogrammen har rätt till minst 2 430 undervisningstimmar om 60 minuter per elev (garanterad undervisningstid). För elever som läser på utbildningar som påbörjats höstterminen 2023 eller senare gäller att den garanterade undervisningstiden för elever på yrkesprogram som omfattar 2 800 gymnasiepoäng är 2 720 undervisningstimmar.

Av bilaga 1 till skollagen framgår att el- och energiprogrammet är ett yrkesprogram.

Av bilaga 2 till skollagen framgår att el- och energiprogrammet från höstterminen 2023 omfattar 2 800 gymnasiepoäng för de elever som påbörjar utbildningen då.

Av 4 kap. 12 § gymnasieförordningen (2010:2039) framgår att varje vecka som genomförs på en arbetsplats ska för en elev i gymnasieskolan anses motsvara 23 timmars garanterad undervisningstid.

Av 4 kap. 22 § gymnasieförordningen⁷ framgår att för nationella program i gymnasieskolan beslutar huvudmannen om antalet undervisningstimmar för varje

⁶ Jfr övergångsbestämmelserna till denna paragraf (i SFS 2022:275). Lydelsen som avses är den i SFS 2010:800.

⁷ Skolinspektionen har i beslutet tillämpat 4 kap. 22 § gymnasieförordningen i dess lydelse i SFS 2022:1617; jfr övergångsbestämmelserna till denna paragraf (i SFS 2023:654).

kurs, varje ämnesområde och gymnasiearbetet samt om hur undervisningstiden ska fördelas över läsåren. Huvudmannen ska redovisa hur eleven har fått sin garanterade undervisningstid.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att eleverna på el- och energiprogrammet fortfarande får mindre undervisningstid än den garanterade undervisningstiden. Av Skolinspektionens beräkningar framgår att eleverna i klassen EL21, som går sista läsåret på el- och energiprogrammet, kommer att ha fått drygt 2 120 timmars undervisningstid under sina tre år på programmet istället för de 2 430 timmar de har rätt till. Eleverna får alltså omkring 300 timmar mindre än de har rätt till. Bristen avseende att eleverna på el- och energiprogrammet inte får den undervisningstid de har rätt till kvarstår därmed.

Som framgår ovan har huvudmannen inkommit med en rapport som ska beskriva hur eleverna i klassen EL21 på el- och energiprogrammet fått sin garanterade undervisningstid tillgodosedd under sina tre år på programmet. Skolinspektionen bedömer att denna rapport innehåller ett antal felaktigheter som medför att den inte ger en korrekt beskrivning av den undervisningstid som den aktuella elevgruppen fått. Eleverna har istället fått avsevärt mindre undervisningstid än vad som framgår av rapporten.

I huvudmannens rapport anges exempelvis att eleverna i klassen EL21 under större delen av läsåret 2021/22 haft 25 timmars undervisningstid per vecka.

Skolinspektionens utredning visar dock att detta inte stämmer, utan att eleverna istället endast haft 18 timmars undervisning per vecka under hela läsåret. Enligt huvudmannen, och dennes rapport, ska elevernas schema ha ändrats mitt under vårterminen 2022 från ca 25 timmar undervisningstid per vecka, till 19,25 timmar⁸. Att eleverna, så som huvudmannen anför, haft 25 timmars undervisning under större delen av läsåret motsägs bland annat av ett flertal intervjuer med elever vid såväl det senaste som vid tidigare besök i verksamheten. Ingen av de elever som vid Skolinspektionens senaste besök intervjuades i klassen EL21 på el- och energiprogrammet känner igen att någon ändring av schemat eller mängden undervisningstid gjordes under vårterminen 2022, något de rimligen borde ha gjort med hänsyn till antalet timmar i veckan som det handlar om och att det rörde sig om en ändring mitt under en termin. Att en förändring i undervisningstiden skett nämndes inte heller av elever vid de intervjuer som genomfördes bara veckor efter att ändringen i schemat ska ha genomförts (här kan även tilläggas att antalet lektioner per dag som elever beskrev att de haft under terminen, dvs. tre-fyra, inte överensstämmer med antalet lektioner, dvs. fem, som underlaget som ligger till

⁸ En korrekt beräkning enligt det underlag huvudmannen gett in ska vara 18 timmar. Se nedan.

grund för huvudmannens beräkningar utgår ifrån). Elevernas uppgifter vid intervjuerna med Skolinspektionen talar istället för att de hade samma schema under hela läsåret 2021/22. Ingen av lärarna som Skolinspektionen pratat med – och inte heller rektorn eller huvudmannen – kan lämna någon rimlig förklaring till varför antalet undervisningstimmar plötsligt ska ha minskats så pass mycket mitt under en termin. När Skolinspektionen efterfrågat scheman eller andra dokument avseende elevernas undervisningstid för sammanlagt fem olika veckor under läsåret 2021/22, då eleverna ska ha haft 25 timmars undervisningstid per vecka enligt huvudmannen, har huvudmannen inledningsvis hänvisat till att det inte går att få fram några sådana scheman ur deras egna system samt senare att de inte är villiga att stå för de kostnader som det skulle innebära att inhämta dem från externa system. Mot denna bakgrund framstår det som att huvudmannen i sin rapport avseende dessa veckor angett ett högre antal undervisningstimmar än vad eleverna faktiskt fått. Skolinspektionen bedömer istället, utifrån vad som framkommit i utredningen, att eleverna haft samma undervisningstid under hela läsåret 2021/22. Skolinspektionen bedömer att det schema som eleverna haft under hela läsåret 2021/22 är det schema för veckorna 18-23 år 2022 som huvudmannen gett in (detta är också det enda faktiska schema som huvudmannen kunnat ge in för läsåret). Enligt schemat hade eleverna 18 timmar undervisning per vecka (och inte 19,25 timmar som huvudmannen skrivit i rapporten – här har en felaktig summering av antalet timmar i schemat gjorts). Skolinspektionen utgår därför, i sin beräkning nedan, från att eleverna under hela läsåret 2021/22 haft en undervisningstid om 18 timmar per vecka.

Avseende övriga perioder finner Skolinspektionen inte skäl att frångå beräkningen av undervisningstiden (antalet undervisningstimmar) per vecka som framkommit i huvudmannens rapport om garanterad undervisningstid. Skolinspektionen konstaterar visserligen att huvudmannens beräkningar av elevernas undervisningstid per vecka även för läsåret 2022/23 utgått från ett mycket begränsat underlag; exempelvis har beräkningen av elevernas undervisningstid för höstterminen 2022 enbart utgått ifrån schemaplaneringar och inga faktiska scheman. Det har dock inte framkommit några konkreta uppgifter i Skolinspektionens utredning som talar emot den undervisningstid per vecka som huvudmannen uppgett avseende läsåret 2022/23 och inte heller avseende läsåret 2023/24. Skolinspektionen utgår därför från huvudmannens uppgifter om undervisningstiden per vecka i dessa delar vid sina beräkningar nedan. Eleverna bedöms därmed ha fått en undervisningstid om 16 timmar och 15 minuter per vecka under höstterminen 2022, 24 timmar och 5 minuters undervisningstid per vecka under vecka 2-13, 2023 och 16 timmar och 15 minuters undervisningstid per vecka under vecka 14-16 och 22-23, 2023. Under läsåret 2023/24 kommer eleverna att ha haft 21 timmar och 15 minuter undervisningstid per vecka.

Skolinspektionen konstaterar vidare att huvudmannen i sin rapport vid beräkningen av elevernas totala undervisningstid utgått från ett felaktigt antal

undervisningsveckor för läsåren 2022/23 och 2023/24. Detta framgår av en jämförelse mellan rapporten och de läsårsplaner (av vilka det framgår tider för terminsstarter, terminsavslutningar, lov, klämdagar samt studiedagar) som Skolinspektionen begärt in från huvudmannen. Exempelvis anges det i rapporten att eleverna höstterminen 2022 hade undervisning i 19 veckor, medan det av läsårsplanerna framgår att antalet undervisningsveckor den terminen egentligen var 17,2 (efter att terminstider, studiedagar samt lov beaktats)⁹. Eftersom huvudmannen beräknat den totala undervisningstiden utifrån ett högre antal veckor/dagar än vad eleverna faktiskt haft har huvudmannens beräkningar blivit felaktiga och anger en för hög sammanlagd undervisningstid. Även i detta avseende innehåller alltså beräkningen i rapporten felaktigheter.

Utifrån ovanstående kan elevernas undervisningstid beräknas enligt följande modell.

- Höstterminen 2021 och vårterminen 2022 hade sammanlagt 178 undervisningsdagar, dvs. 35,6 skolveckor (beräknat enligt 178/5). Eleverna hade under denna period 640,8 undervisningstimmar (35,6 veckor x 18 timmar).
- Höstterminen 2022 hade 86 undervisningsdagar, dvs. 17,2 skolveckor (beräknat enligt 86/5). Eleverna hade under denna period 279,5 undervisningstimmar (17,2 veckor x 16 timmar och 15 minuter).
- Vårterminen 2023, vecka 2-13 hade 54 undervisningsdagar, dvs. 10,8 skolveckor (beräknat enligt 54/5). Eleverna hade under denna period 260,2 undervisningstimmar (10,8 veckor x 24 timmar och 5 minuter).
- Vårterminen 2023, vecka 14-16 och 22-23 hade 16 undervisningsdagar, dvs. 3,2 skolveckor (beräknat enligt 16/5). Eleverna hade under denna period 52 timmars undervisning (3,2 veckor x 16 timmar och 15 minuter).
- Läsåret 2023/24 beräknas ha 129 undervisningsdagar (borträknat apl), dvs. 25,8 skolveckor (beräknat enligt 129/5). Eleverna hade under denna period 548,3 undervisningstimmar (25,8 veckor x 21 timmar och 15 minuter). I den tiden finns medräknat att eleverna läst valbara kurser vilket motsvarar 6 timmar och 15 minuter per vecka i enlighet med det huvudmannen angett i sin rapport och det som uppgetts vid intervjuer.
- Varje vecka som eleverna haft arbetsplatsförlagt lärande (apl) motsvarar 23 undervisningstimmar. Eleverna hade apl om 15 veckor vilket motsvarar 345 timmar (15 veckor x 23 timmar).

Därutöver ska cirka nio timmar undervisningstid läggas till, vilket motsvarar de tio minuter per dag som huvudmannen lagt till för (cirka 53) skoldagar under

⁹ Skolinspektionen har vid sin beräkning av antalet undervisningsveckor beräknat antalet skoldagar och delat med fem för att få ut de hela skolveckorna som motsvarar faktisk undervisning för eleverna.

vårterminen 2024, för att kompensera för inställda lektioner. Vidare ska det dras av tid motsvarande elevernas nationella prov från undervisningstiden vilket innebär att 13,5 timmars undervisningstid ska tas bort. Skolinspektionen bedömer att den tid som skolan har räknat med gällande en liftutbildning och redovisning av gymnasiearbete inte ska räknas med i den garanterade undervisningstiden, eftersom liftutbildningen varit frivillig och redovisningen av gymnasiearbetet enligt rapporten kommer att äga rum efter att eleverna avslutat sin utbildning. Skolinspektionen bedömer också att de extrapass och stödpass som huvudmannen anfört har förekommit inte kommit alla elever tillgodo och därför inte heller kan läggas till vid beräkningen av den minsta garanterade undervisningstiden.

Enligt beräkningen ovan kommer eleverna i klassen EL21 under sina tre år på el- och energiprogrammet därmed totalt ha haft 2121,3 timmars undervisningstid (beräknat enligt $640,8 + 279,5 + 260,2 + 52 + 345 + 548,3 + 9 - 13,5$). I denna beräkning har det inte tagits hänsyn till att undervisningstid har gått bort till följd av exempelvis inställda lektioner och utvecklingsamtalsdagar. Detta innebär att eleverna fått 308,7 timmar mindre än vad de haft rätt till. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen att de elever som under vårterminen 2024 kommer att gå ut från el- och energiprogrammet på skolan inte har fått sin garanterade undervisningstid.

Efter Skolinspektionens förra beslut den 21 juni 2023 borde det ha stått fullkomligt klart för huvudmannen att en ordentlig och fullständig kartläggning av vilken undervisningstid eleverna på el- och energiprogrammet fått under sina tidigare år på programmet (då huvudmannen haft en uppenbart bristfällig kontroll över vilken undervisningstid eleverna haft) behövdes, för att kunna förhindra att elever fortsatt får för lite undervisningstid under sin tid på programmet. Att huvudmannen ska kunna redovisa hur elever får sin garanterade undervisningstid tillgodosedd framgår också uttryckligen av gymnasieförordningen. Som framgått ovan har huvudmannen dock inte gjort någon sådan ordentlig kartläggning, utan har istället baserat sina beräkningar på ett osäkert och ofullständigt underlag, vilket bland annat resulterat i att huvudmannen utgått från att eleverna under höstterminen 2021 och vårterminen 2022 fått avsevärt mer undervisningstid än vad Skolinspektionens utredning visat att de faktiskt fått. Huvudmannen har vidare helt överlämnat åt personal i verksamheten att genomföra beräkningarna av undervisningstiden och har inte själva kontrollerat dessa mot faktiska läsårsplaner och schemalagd undervisningstid. Till detta kommer att ytterligare misstag begåtts vid beräkningen av elevgruppens garanterade undervisningstid, däribland att provtid för nationella prov räknats in. Skolinspektionen kan konstatera att huvudmannen fortfarande inte på ett tillförlitligt sätt kan redovisa hur eleverna på el- och energiprogrammet får sin garanterade undervisningstid tillgodosedd, vilket är en brist i sig. Att huvudmannen inte kan redovisa ett fullständigt och korrekt underlag för hur eleverna fått sin garanterade undervisningstid tillgodosedd är problematiskt eftersom huvudmannen då själv inte har någon möjlighet att

säkerställa att eleverna totalt sett ges tillräcklig undervisningstid utifrån författningarnas krav. Det innebär även att Skolinspektionens tillsyn försvårats. Det är, mot ovanstående bakgrund, uppenbart att huvudmannen fortfarande inte tar ett tillräckligt ansvar för att se till eleverna på el- och energiprogrammet får sin garanterade undervisningstid.

Detta innebär att huvudmannen inte har följt Skolinspektionens föreläggande¹⁰ i beslutet den 21 juni 2023 avseende att elever på el- och energiprogrammet ska ges sin garanterade undervisningstid, och att bristen som påtalades i Skolinspektionens förra beslut i den delen kvarstår. Skolinspektionen kan konstatera att avgångseleverna för andra året i rad på el- och energiprogrammet inte fått sin garanterade undervisningstid.

Huvudmannen kan visserligen, genom att ha lämnat in en rapport om garanterad undervisningstid för elever som läser andra och tredje året på el- och energiprogrammet, och en poäng- och timplan för elever som nu läser första året, sägas ha följt föreläggandet i beslutet den 21 juni 2023 avseende att redovisa hur eleverna på programmet får sin garanterade undervisningstid.¹¹ Som framgår ovan har Skolinspektionen dock kunnat konstatera att rapporten som getts in innehåller ett stort antal felaktigheter och att beräkningarna av elevernas garanterade undervisningstid baserats på ett osäkert och ofullständigt underlag. Huvudmannen kan alltså fortfarande inte på ett tillförlitligt sätt redovisa hur eleverna på el- och energiprogrammet får sin garanterade undervisningstid tillgodosedd. Det föreligger alltså fortsatt brister i huvudmannens arbete i detta avseende.

Arbetsplatsförlagt lärande (apl)

Skolinspektionens tidigare beslut

I sitt tidigare beslut konstaterade Skolinspektionen att det fanns brister i skolans arbete med apl. Det fanns elever på skolan som inte velat göra apl på arbetsplatser och därför gjorde motsvarande utbildning skolförlagd vilket Skolinspektionen konstaterade inte var ett godtagbart skäl att inte vara på arbetsplats. Vidare fanns elever som inte fick göra apl på arbetsplatser av säkerhetsskäl och där det inte samråtts med det lokala programrådet att de gjorde utbildningen skolförlagd. Skolinspektionen konstaterade därutöver att den utbildning som gavs på skolan inte motsvarade den som skulle ges inom elevernas apl.

¹⁰ P. 3 i föreläggandet inom området Garanterad undervisningstid på nationella program.

¹¹ P. 4 i föreläggandet inom området Garanterad undervisningstid på nationella program.

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen har i sin redovisning uppgett att åtgärder har vidtagits för att säkerställa att skolförlagd utbildning motsvarande apl endast används på el- och energiprogrammet i de fall apl inte kan förläggas till en arbetsplats, på grund av omständigheter som huvudmannen inte kunnat råda över. Huvudmannen uppger i redovisningen även att denne har samråd med det lokala programrådet innan beslut om att byta ut apl mot motsvarande utbildning på skolan fattas. Huvudmannen uppger vidare att åtgärder har vidtagits så att elever som inte genomför apl på arbetsplats ges en skolförlagd utbildning som motsvarar den arbetsplatsförlagda utbildningen. Vilka närmare åtgärder som vidtagits i ovannämnda avseenden utvecklas inte i redovisningen. Huvudmannen har till redovisningen bland annat bifogat ett protokoll från lokalt samverkansmöte samt en förteckning över elever som inte kunnat erbjudas arbetsplatsförlagd apl.

Tid och innehåll vid skolförlagd apl

Skolinspektionen har tagit del av scheman för elever som under vecka 50 haft sin apl förlagd som motsvarande utbildning på skolan (skolförlagd apl). Av schemana framgår att det finns tid för apl inlagt om 23,5 timmar fördelat över veckan. Elever som genomfört skolförlagd apl under denna vecka uppger i intervju att de skolförlagda apl-dagarna var långa, ungefär åtta timmar per dag. Lärarna som ansvarar för genomförandet av elevernas apl på skolan beskriver att eleverna är i skolan kl. 08.00-15.00 de flesta dagarna men att måndagar är till kl. 16.00 och tisdagar till 13.45.

Eleverna berättar att de under sin skolförlagda apl hade bland annat elmotorstyrning i metodsalen samt att de installerade kablar i rum som ska bli nya salar i skolan. Eleverna uppger vidare att de inte, under de veckor de hade skolförlagd apl, läste några andra ämnen än det som hörde till apl. Lärarna som ansvarar för genomförandet av eleverns skolförlagda apl uppger att eleverna får jobba med nya belysningar, dra kablar, elinstallationer och motorstyrning. Det är alltid någon el-lärare med eleverna som gör utbildningen motsvarande apl på skolan enligt lärarna.

Elever som valt bort apl på arbetsplats

Vid intervju med skolans rektor uppger denne att skolan inte längre låter elever välja om de vill göra apl på arbetsplats eller få motsvarande utbildning skolförlagd och hänvisar till att två elever fått frånvaro och underkänt i kurser istället för att erbjudas utbildning på skolan när de inte ville genomföra apl på arbetsplats. Vid intervju med elever samt de lärare som ansvarar för elevernas apl framkommer dock att fyra andra elever fått göra skolförlagd apl eftersom de inte ansett sig kunna göra apl på arbetsplatser. Två av eleverna har själva beskrivit att de behöver arbeta efter skolan och att det då inte fungerar med apl på arbetsplats varpå eleverna istället fått motsvarande utbildning på skolan. Lärare har uppgett

att även de andra två eleverna har tackat nej till att genomföra apl på arbetsplats eftersom de arbetar vid sidan av skolan. Lärarna uppger att samtliga fyra elever har gjort skolförlagd apl.

Samråd med programrådet

Till huvudmannens redovisning har protokoll från lokalt samverkansmöte som hölls den 22 september 2023 bifogats. Av protokollet framgår att apl-samordnaren vid samverkansmötet redogjort för att det funnits svårigheter i att få apl-platser till samtliga elever. Vidare står det att ett flertal företag som skolan varit i kontakt med har uppgett orsaker till varför de inte kan ta emot praktikanter i nuläget. Branschrepresentanten vid mötet uppgav att konjunkturen påverkar bygg- och installationsbranschen negativt.

Avsaknad av arbetsplatser som tar emot elever

Av en klasslista framgår det att skolan har 28 elever som läser sista året på el- och energiprogrammet (klassen EL21). Av en lista som huvudmannen gett in avseende elevers placeringar på arbetsplatser under apl-perioden veckorna 40-50, 2023, framgår det att 19 av eleverna inledde sin apl-period på en arbetsplats. Av de nio elever som inte gjort apl på arbetsplats under dessa veckor är två de elever som rektor uppgett valt bort att göra apl på arbetsplats och då istället fått frånvaro (jämför ovan). Sex av de nio eleverna finns med i den förteckning över elever som inte kunnat erbjudas arbetsplatsförlagd apl som huvudmannen gett in till Skolinspektionen tillsammans med redovisningen. Avseende dessa elever hänvisas i förteckningen till protokollet från det lokala samverkansmötet i september 2023, i vilket det anges att det förelegat svårigheter i att få tag på apl-platser. Avseende en elev har huvudmannen inte lämnat någon förklaring till att eleven inte gjort apl på arbetsplats.

Skolans rektor bekräftar i intervju att det har saknats platser för elever vid apl-perioden hösten 2023. Även den lärare som ansvarar för att skaffa och samordna apl-platser för el- och energiprogrammet uppger att alla elever i klassen EL21 inte erbjöds apl-plats under höstterminen 2023, eftersom samordnaren inte lyckades skaffa platser. Lärarna som ansvarar för genomförandet av elevernas apl har också uppgett att det för ett flertal elever har saknats arbetsplatser där de kunnat göra apl.

Under apl-perioden hösten 2022 gick totalt 43 elever sista året på el- och energiprogrammet (klasserna EL20a och EL20b). Av de eleverna gjorde 13 elever apl på arbetsplatser. Övriga 30 elever gavs en motsvarande utbildning skolförlagd¹². I intervju med skolans rektor i februari 2023 uppgav denne avseende de elever som då gick sista året på el- och energiprogrammet att skolan hade svårt att få tag i

¹² Detta framgår av en förteckning över apl-platser som huvudmannen gav in i mars 2023.

praktikplatser. Vid intervjuer under våren 2023 beskrev elever ur klasserna EL20a och EL20b att vissa elever inte fick gå ut på apl på arbetsplatser eftersom apl-platser saknades. Vid intervjuer i maj 2023 beskrev en lärare att det varit svårt att få tag på apl-platser på el- och energiprogrammet och att skolan har haft problem med detta även tidigare. En annan lärare uppgav att skolan historiskt haft mycket enskilda platser och att skolan, som är en liten skola, har tuffare att få platser i konkurrens med större skolor. På fråga vid intervju i januari 2024 till rektorn om skolan även tidigare haft problem med att skaffa apl-platser uppger rektorn att det "generellt alltid har varit svårt avseende eleverna på el- och energiprogrammet om man inte får något större avtal".

I intervju i januari 2024 uppger den lärare som ansvarar för att skaffa apl-platser att skolan har ett löpande avtal med ett företag men att det är oklart hur många elever det företaget kan ta emot just nu. Läraren uppger att tanken är att de ska ha ett liknande upplägg med ett annat företag, men att läraren är osäker på hur många elever det företaget tar emot. Rektor uppger i intervju att de har ett större samarbete på gång med två företag, som är samma företag som läraren uppgett. Skolinspektionen har pratat med de personer som skolan hänvisat till som kontaktpersoner för de två angivna företagen. Ett av företagen har under hösten 2023 tagit emot en elev från Västsvenska gymnasiet och kontaktpersonen uppger att de även framöver kan komma att ta emot apl-elever från skolan, men bara en apl-elev åt gången. Detta eftersom företaget bara har åtta elektriker. Det andra företaget hade under hösten 2023 två elever från Västsvenska gymnasiet på apl. Kontaktpersonen beskriver att de har samarbetat med skolan sedan förra året, men att de inte har något löpande avtal om att ta emot apl-elever från skolan och eftersom de även samarbetar med andra skolor kan de inte garantera att de alltid kan ta emot elever från Västsvenska gymnasiet. Även i maj 2023 (dvs. vid tillsynsbesöket som föregick beslutet i juni 2023) uppgav rektorn att skolan, för att lösa apl-platser, ingått ett avtal med ett större företag (det företag som rektorn då hänvisade till är ovannämnda företag som har åtta elektriker och kan ta emot en apl-elev åt gången).

Skolinspektionen har i januari 2024 begärt att få in samtliga avtal med arbetsplatser om att ta emot apl-elever under skolans apl-period under våren 2024 samt hösten 2024. Skolinspektionen har förtydligat att begäran även omfattade eventuella löpande avtal med arbetsplatser som skolan har. Huvudmannen har som svar på begäran uppgett att skolan inte har några skriftliga avtal med företag om att ta emot apl-elever och att avtal skrivs löpande när företag erbjuder konkreta apl-placeringar. I intervju uppger elever som går årskurs 2 på el- och energiprogrammet, och som ska ha apl under vårterminen 2024, att de inte tror att alla elever kommer att kunna gå ut på apl och att det beror på hur många platser som finns. Eleverna uppger vidare att lärarna sagt att det är bra om eleverna kan hitta egna apl-platser.

Huvudmannen har i ett yttrande till Skolinspektionen uppgett att tillgången till apl-platser styrs av byggkonjunkturen, något som huvudmannen inte kan råda över. Skolan har haft processtöd från Skolverket på plats för att se vilka utvecklingsmöjligheter som finns gällande att få fram fler apl-platser. Skolan arbetar aktivt med att titta på alternativa branscher inom el och energi, såsom larm och säkerhet, solenergi, elunderhåll och elbilsbranschen. Huvudmannen uppger att skolan lägger stora personella resurser på att få fram så många apl-platser som möjligt, målsättningen är alltid att nå 100 procents täckning.

Skolinspektionen har vid intervju med skolans rektor i januari 2024 frågat om bristen på apl-platser under hösten 2023 och huvudmannens hänvisning till att konjunkturen blivit ännu tuffare för företagen. Rektor uppger att det stämmer att konjunkturen blivit tuffare och att den kategorin av mindre företag som skolan arbetar med har det tufft. På fråga om hur man säkerställer att elever får apl på arbetsplatser framöver svarar rektorn att hen har svårt att se in i framtiden. Rektorn har tillfrågats om vad som rent konkret är annorlunda nu jämfört med tidigare år och svarar då att hen inte riktigt vet vad hen ska svara. I och med att skolan får in lite större aktörer (här hänvisar rektorn till de två företag som denne omnämnt tidigare, jämför ovan) så tror hen att de har möjlighet att få ut fler elever på apl.

Huvudmannens representant uppger att skolan har lagt in larmkurser för de som nu går i årskurs 2, och då öppnas det för fler apl-platser som håller på med larminstallation. På fråga om insatserna gett något resultat uppger huvudmannarepresentanten att huvudmannen håller på med det jobbet nu och sedan får de utvärdera hur många platser de fått. Avseende att de företag man samarbetar med ofta är mindre och konjunkturkänsliga samt att de uppgett att de bara kan ta ett par till tre elever uppger huvudmannen att det är den verklighet skolan lever i men att man kämpar för att få kontakt med andra arenor inom elinstallation, men att de inte fått något konkret resultat ännu.

På fråga till ordföranden i huvudmannens styrelse om hur styrelsen pratat om att få till fler apl-platser har hen uppgett att det i styrelsen mer har varit en problembeskrivning av hur det ser ut, men att de inte har pratat konkret om hur de ska lösa det. Bara att skolan jobbar vidare med det.

Rättslig reglering

Av 16 kap. 16 § skollagen framgår att ett yrkesprogram ska innehålla arbetsplatsförlagt lärande.

Av 1 kap. 3 § gymnasieförordningen framgår att arbetsplatsförlagt lärande definieras som lärande på ett program som genomförs på en eller flera arbetsplatser utanför skolan.

Av 1 kap. 8 § gymnasieförordningen framgår att för yrkesprogrammen i gymnasieskolan ska det finnas ett eller flera lokala programråd för samverkan mellan skola och arbetsliv.

Av 4 kap. 12 § gymnasieförordningen¹³ framgår att arbetsplatsförlagt lärande ska förekomma på alla yrkesprogram i gymnasieskolan i minst 15 veckor. Huvudmannen ansvarar för att skaffa platser för det arbetsplatsförlagda lärandet och att detta uppfyller de krav som finns för utbildningen. Rektorn beslutar om hela eller delar av kurser ska förläggas till arbetsplatser och om hur fördelningen över läsåren ska göras.

Av 4 kap. 13 § gymnasieförordningen framgår att om arbetsplatsförlagt lärande inte kan erbjudas på ett yrkesprogram i gymnasieskolan, får utbildningen anordnas bara om 1. planerade platser för arbetsplatsförlagt lärande inte kan tillhandahållas på grund av omständigheter som huvudmannen inte kunnat råda över, eller 2. utbildningen av säkerhetsskäl inte kan förläggas till en arbetsplats utanför skolan. Det arbetsplatsförlagda lärandet ska i de fall som avses i första stycket bytas ut mot motsvarande utbildning förlagd till skolan. Innan huvudmannen för en gymnasieskola beslutar om detta ska huvudmannen samråda med det lokala programrådet. Om utbildning har skolförlagts på grund av det som sägs i första stycket 1, ska huvudmannen vidta de åtgärder som behövs för att utbildningen så snart som möjligt ska förläggas till en arbetsplats.

I förarbetena anges att arbetsplatsförlagt lärande är avgörande för att yrkesutbildningen ska få sådan kvalitet, djup och verklighetsförankring att eleverna blir anställningsbara. Regeringen anser att yrkesutbildning handlar om mer än yrkeskunskaper. Det handlar också om att förstå yrkeskulturen och att bli del av yrkesgemenskapen på en arbetsplats för att utveckla en yrkesidentitet. Regeringens uppfattning är att den arbetsplatsförlagda delen av en yrkesutbildning är så avgörande för kvaliteten att utbildningen i normalfallet inte bör anordnas om apl inte kan tillhandahållas under överskådlig tid. Tillgången på apl-platser varierar dock från år till år. Förutsättningarna kan snabbt ändras för en arbetsgivare som träffat avtal om apl med en huvudman. Regeringen bedömer därför att om apl-platser försvinner på grund av händelser som huvudmannen inte kunnat förutse då eleven togs emot till en utbildning, bör huvudmannen även fortsättningsvis kunna förlägga motsvarande del av utbildningen till skolan. Elevens rätt att fullfölja det program som han eller hon börjat på måste i ett sådant undantagsfall väga tyngre. Vidare kan vissa utbildningar av säkerhetsskäl inte förläggas till en arbetsplats, t.ex. delar av utbildningen av flygtekniker. Att en elev

¹³ Skolinspektionen har i beslutet tillämpat 4 kap. 12 § gymnasieförordningen i dess lydelse i SFS 2022:1617; jfr övergångsbestämmelserna till denna paragraf (i SFS 2023:654).

har fått bevis om yrkesexamen ska vara en garanti för att eleven har en gedigen grundläggande yrkesutbildning på en erkänd nivå (prop. 2008/09:199 s. 63 f. och 114 och prop. 2009/10:165 s. 793 f.).¹⁴

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen har vidtagit tillräckliga åtgärder för att se till att elever som inte genomför apl på arbetsplats istället ges en skolförlagd utbildning som motsvarar den arbetsplatsförlagda utbildningen. Föreläggandet i det avseendet har följts¹⁵ och den tidigare bristen i den delen får anses avhjälpd. Vidare har huvudmannen, innan beslut om att apl ska bytas ut mot motsvarande utbildning förlagd till skolan, samrått med det lokala programrådet. I detta avseende har huvudmannen följt föreläggandet¹⁶, och nämnda brist får anses ha avhjälpats.

Skolinspektionen bedömer dock att det kvarstår brister i andra avseenden i arbetet med apl på el- och energiprogrammet.

Av utredningen framgår att det fortfarande finns elever på el- och energiprogrammet som har utbildning motsvarande apl på skolan istället för på en arbetsplats. Av intervjuer med elever och lärare framgår att det bland dessa elever finns flera elever som inte velat genomföra apl på en arbetsplats eftersom de redan har ett annat arbete vid sidan av skolan. Dessa elever har istället erbjudits möjlighet att genomföra apl på skolan, och inte behövt genomföra apl på arbetsplats. Detta utgör inte ett godtagbart skäl till att apl sker skolförlagt istället för på arbetsplats. Även om rektorn uppgett att så inte är fallet kan Skolinspektionen alltså konstatera att elever fortfarande erbjuds möjlighet att själva välja om de ska genomföra apl på arbetsplats eller på skolan, vilket Skolinspektionen i sitt förra beslut påpekade inte är tillåtet.

Mot denna bakgrund kan Skolinspektionen konstatera att huvudmannen inte följt Skolinspektionens föreläggande i beslutet den 21 juni 2023 gällande att skolplatsförlagd utbildning endast får användas om planerade platser inte kunnat tillhandahållas på grund av omständigheter som huvudmannen inte kunnat råda över¹⁷. Bristen att elever tillåts välja att göra skolförlagd apl istället för arbetsplatsförlagd apl kvarstår därmed.

Skolinspektionen bedömer även att det finns brister i skolans arbete med att ordna apl-platser för eleverna på el- och energiprogrammet (detta är en tillkommande

¹⁴ Texten som är återgiven ovan är från prop. 2008/09:199. Någon nämnvärd ändring av relevant bestämmelse avseende apl gjordes inte i prop. 2009/10:165.

¹⁵ P. 7 i föreläggandet inom området Arbetsplatsförlagt lärande (apl).

¹⁶ Del av p. 6 i föreläggandet inom området Arbetsplatsförlagt lärande (apl).

¹⁷ Del av p. 6 i föreläggandet inom området Arbetsplatsförlagt lärande (apl).

brist, som inte påtalats i tidigare beslut). Av utredningen framgår att flera elever på el- och energiprogrammet inte har erbjudits apl på arbetsplats under höstterminen 2023 eftersom skolan inte lyckats skaffa fram tillräckligt med apl-platser åt alla elever. Huvudmannen har hänvisat till att byggkonjunkturen gjort det svårt att få fram tillräckligt med platser och att konjunkturen inte är något som huvudmannen kan råda över. Skolinspektionen konstaterar dock att skolan även tidigare terminer haft svårigheter att få fram ett tillräckligt antal apl-platser för eleverna på el- och energiprogrammet, och att de överenskommelser med arbetsplatser (några skriftliga avtal finns såvitt framkommit inte) som huvudmannen/skolan kunnat presentera avseende höstterminen 2023 och dessförinnan långt ifrån räckt för det antal elever som huvudmannen/skolan på förhand vetat skulle behöva en apl-plats. Skolinspektionen bedömer därför att avsaknaden av apl-platser under hösten 2023 inte berodde på oväntade omständigheter som huvudmannen inte kunnat råda över, utan på bristfällig planering.

Huvudmannen och skolan har visserligen uppgett att det görs olika ansträngningar för att elever under kommande terminer inte ska bli utan apl-plats. De överenskommelser som huvudmannen och lärare hänvisat till (några skriftliga avtal finns såvitt framkommit inte) som ska trygga tillgången till apl-platser framöver, avser dock enstaka elever och det finns stor osäkerhet i hur många elever som framöver kommer kunna ges apl-platser på dessa arbetsplatser. Mot denna bakgrund kan Skolinspektionen konstatera att huvudmannen inte tagit ett tillräckligt ansvar för att eleverna på el- och energiprogrammet ska få de apl-platser de har rätt till och som är en helt nödvändig och central förutsättning för yrkesprogram.

En huvudman som bedriver yrkesprogram har ett långtgående ansvar för att se till att det finns tillräcklig tillgång till apl-platser och att en sådan tillgång tryggas på sikt. I förarbetena betonas att den arbetsplatsförlagda delen av en yrkesutbildning är så avgörande för kvaliteten att utbildningen i normalfallet inte bör anordnas om apl inte kan tillhandahållas under överskådlig tid.

Val av ingripande

Skolinspektionen får, enligt 26 kap. 10 § skollagen, förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som huvudmannen ska vidta för att avhjälpa de påtalade bristerna. Om bristerna bedöms vara ett allvarligt missförhållande ska det anges.

Av 26 kap. 13 § första stycket skollagen framgår att Skolinspektionen får återkalla ett godkännande som myndigheten har meddelat om ett föreläggande enligt 26 kap. 10 § skollagen inte har följts och missförhållandet är allvarligt.

Inom två år från ett beslut om föreläggande enligt 10 § som gäller ett allvarligt missförhållande får en tillsynsmyndighet återkalla ett godkännande, ett medgivande eller ett beslut om rätt till bidrag som myndigheten har meddelat enligt denna lag, trots att föreläggandet har följts, om

1. det ändå finns ett allvarligt missförhållande i verksamheten, och
2. huvudmannen redan före föreläggandet har visat bristande förmåga eller vilja att fullgöra sina skyldigheter som huvudman för verksamheten (26 kap. 15 § skollagen).

Enligt 26 kap. 16 § skollagen får Skolinspektionen besluta om att ett beslut om återkallelse ska gälla trots att det inte vunnit laga kraft.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen har följt Skolinspektionens föreläggande i beslutet den 21 juni 2023 (i delar som avser utbildningen vid el- och energiprogrammet) såvitt avser punkterna 4 och 7; huvudmannen har även delvis följt föreläggandet i punkten 6. Skolinspektionen bedömer samtidigt att huvudmannen inte har följt föreläggandet i beslutet den 21 juni 2023, helt eller delvis, såvitt avser punkterna 3 och 6. Det har även framkommit en ny allvarlig brist i utbildningen på el- och energiprogrammet vid uppföljningen.

Skolinspektionen bedömer att det, trots att föreläggandet den 21 juni 2023 delvis har följts, ändå föreligger allvarliga och omfattande brister i utbildningen på el- och energiprogrammet på Västsvenska gymnasiet. För andra året i rad kommer elever som går ut el- och energiprogrammet på skolan inte ha fått den undervisningstid de har rätt till under sina tre år på programmet. Att elever inte ges sin garanterade undervisningstid påverkar möjligheterna för eleverna att nå målen för utbildningen och kan medföra negativa konsekvenser för eleverna både på kort och på lång sikt. Skolinspektionen har även på nytt konstaterat brister i skolans arbete med apl. Att elever inte får möjlighet att genomföra apl utanför skolan kan påverka deras yrkeskunskaper och förutsättningar att erhålla framtida arbete. Apl är en central del av utbildningen på yrkesprogram och avgörande för utbildningens kvalitet. I förarbetena anges att den arbetsplatsförlagda delen av en yrkesutbildning är så avgörande för kvaliteten att utbildningen i normalfallet inte bör anordnas om apl inte kan tillhandahållas under överskådlig tid. Trots att elever på el- och energiprogrammet under en längre tid blivit utan apl-plats så har huvudmannen inte vidtagit kraftfulla åtgärder för att försäkra sig om att alla elever verkligen kommer att kunna genomföra sin apl på en arbetsplats. Huvudmannens oförmåga i detta avseende får ses som allvarlig mot bakgrund av det uttalade syftet med apl. Detta utgör således sammantaget allvarliga brister inom grundläggande delar av skolans verksamhet. Flera av bristerna har nu pågått under en längre tid och får till följd att eleverna inte får den utbildning de har rätt till.

I aktuellt ärende beslutade Skolinspektionen den 21 juni 2023 att förelägga huvudmannen att vid vite om 600 000 kr senast den 24 november 2023 vidta åtgärder utifrån att det förelåg ett allvarligt missförhållande i verksamheten. Beslutet överklagades inte och har därmed vunnit laga kraft.

Aktuell huvudman har redan innan detta beslut förelagts av Skolinspektionen att vidta åtgärder på grund av brister i verksamheten, se Skolinspektionens beslut den 15 september 2022. Huvudmannen har därmed också redan innan detta beslut visat en bristande förmåga eller vilja att följa föreskrifterna för verksamheten. Av förarbetena framgår att det för tillämpningen av 26 kap. 15 § skollagen inte har någon betydelse om det är viljan eller förmågan som har brustit. Frågan är om det finns tidigare konkreta exempel på att huvudmannen brustit i uppfyllande av gällande regler som visat prov på något av detta. Ett sådant konkret exempel kan vara att verksamheten har varit föremål för ett tidigare ingripande från tillsynsmyndighetens sida på grund av brister i verksamheten. Det är inte ett krav att dessa brister har varit så stora att ett allvarligt missförhållande har bedömts föreligga. Om verksamheten tidigare har uppvisat brister som föranlett t.ex. ett föreläggande utan vite eller en anmärkning bör detta vara tillräckligt (prop. 2021/22:45 s. 59).

Skolinspektionens beslut den 21 juni 2023 startade därmed den tvåårsperiod som regleras i 26 kap. 15 § skollagen. Denna bestämmelse infördes den 1 juli 2022 och ändrade förutsättningarna gällande Skolinspektionens möjligheter att ingripa mot huvudmän som har upprepade allvarliga brister i sin verksamhet. Sedan tidigare följer av 26 kap. 13 § skollagen att Skolinspektionen får återkalla ett godkännande om ett föreläggande enligt 26 kap. 10 § skollagen inte har följts och missförhållandet är allvarligt. Förändringen den 1 juli 2022 innebär att Skolinspektionen under vissa förutsättningar har möjlighet att återkalla ett godkännande även om huvudmannen följt ett sådant föreläggande. Detta är möjligt om huvudmannen tidigare visat bristande förmåga eller vilja att fullgöra sina skyldigheter som huvudman för verksamheten och det, även om föreläggandet följts, ändå finns ett allvarligt missförhållande i verksamheten (26 kap. 15 § skollagen).

Bestämmelsen fick sin nuvarande lydelse då Skolinspektionens tidigare verktyg hade visat sig otillräckliga där allvarliga brister återigen uppstår i verksamheten, även om huvudmannen följer förelägganden. Av förarbetena framgår att det bör finnas möjlighet för tillsynsmyndigheten att kunna använda bl.a. sanktionen återkallelse i de fall då ett föreläggande att åtgärda ett allvarligt missförhållande visserligen har följts, men ett allvarligt missförhållande – samma som tidigare eller ett nytt – ändå visar sig vid provningstillfället utan att tillsynsärendet behöver fördröjas med fler förelägganden och uppföljande åtgärder vid ytterligare tillfällen. En sådan ordning kan fungera som ett incitament för huvudmän som har varit föremål för tidigare ingripanden att förbättra sitt arbete med att identifiera och åtgärda brister i tid, snarare än att vänta på att de upptäcks av tillsynsmyndigheten och vidta åtgärder först i ett skarpt läge (prop. 2021/22:45 s. 27 f.).

Av såväl formuleringen i 26 kap. 13 § som i 26 kap. 15 § skollagen framgår att det tidigare föreläggandet ska gälla ett allvarligt missförhållande. Skolinspektionens

beslut den 21 juni 2023 avsåg ett allvarligt missförhållande. Vid uppföljningen av beslutet den 21 juni 2023 kan Skolinspektionen konstatera att det, trots att föreläggandet delvis följts, ändå finns brister i verksamheten som sammantaget utgör ett allvarligt missförhållande. Bristerna består av både kvarstående brister som beror på att delar av det tidigare föreläggandet inte följts och av en ny brist.

Enligt skollagen ska, om tillsynsmyndigheten bedömer att huvudmannen inte har följt föreläggandet, frågan om återkallelse prövas enligt 26 kap. 13 § skollagen. Om föreläggandet har följts prövas frågan om återkallelse istället enligt 26 kap. 15 § skollagen. Bedömningen är en helhetsbedömning och av förarbetena till skollagen framgår att det inte är avsett att situationer där huvudmannen delvis följt föreläggandet ska falla utanför tillämpningsområdet för de två paragraferna (jfr prop. 2021/22:45 s. 58-59).

För en verksamhet där den så kallade tvåårsregeln är tillämplig, dvs. där ett allvarligt missförhållande bedömts föreligga och där huvudmannen tidigare visat bristande förmåga eller vilja att fullgöra sina skyldigheter som huvudman för verksamheten, innebär detta att även nya brister som framkommer i uppföljningen av ett föreläggande som avser ett allvarligt missförhållande, tillsammans med de brister som kvarstår från det ursprungliga föreläggandet, kan bidra till att ett allvarligt missförhållande anses föreligga vid tillämpningen av 26 kap. 15 § skollagen. Annars skulle situationer där en huvudman delvis följt ett föreläggande, och där också nya brister visat sig i uppföljningen och som sammantaget utgör ett allvarligt missförhållande, falla utanför tillämpningsområdet av bestämmelsen. Den praktiska effekten av införandet av 26 kap. 15 § skollagen blir således att ett föreläggande om ett allvarligt missförhållande i de flesta fall, utöver kravet att rätta de brister som anges i föreläggandet, också medför att huvudmannen måste se till att några nya brister inte uppstår i verksamheten under en tvåårsperiod som gör att det ändå finns ett allvarligt missförhållande i verksamheten (jfr prop. 2021/22:45 s. 29-30).

I aktuellt ärende har Idrottens Skola i Göteborg AB delvis följt föreläggandet den 21 juni 2023 om ett allvarligt missförhållande, ett föreläggande som påbörjade den tvåårsperiod inom vilken 26 kap. 15 § skollagen kan tillämpas. Som konstaterats i uppföljningen har en ny allvarlig brist uppstått i verksamheten på el- och energiprogrammet under denna period. Tillsammans med de kvarvarande bristerna från föreläggandet den 21 juni 2023 innebär detta enligt Skolinspektionen att det sammantaget ändå finns ett allvarligt missförhållande i verksamheten. Som redogjorts för ovan ska situationer där en huvudman delvis följt ett föreläggande inte falla mellan tillämpningen av 26 kap. 13 och 15 §§ skollagen. Enligt Skolinspektionen finns därmed inget hinder mot att tillämpa 26 kap. 15 § skollagen i detta ärende där föreläggandet delvis har följts. Sammantaget bedömer Skolinspektionen att det inom två år från Skolinspektionens föreläggande den 21 juni 2023 återigen föreligger sådana allvarliga brister i utbildningen på

el- och energiprogrammet vid Västsvenska gymnasiet som utgör ett allvarligt missförhållande, och Idrottens Skola i Göteborg AB:s godkännande för el- och energiprogrammet kan därmed återkallas med stöd av 26 kap. 15 §§ skollagen.

Skolinspektionen bedömer vidare, med hänsyn till bristernas art och omfattning, att ett beslut om återkallelse av huvudmannens godkännande för det aktuella programmet är proportionerligt.

Skolinspektionen bedömer, mot ovanstående bakgrund, att Idrottens Skola i Göteborg AB:s godkännande att bedriva utbildning för elever på el- och energiprogrammet på aktuell skola ska återkallas. Detta innebär också att huvudmannen inte längre får anordna programinriktat val som är inriktat mot el- och energiprogrammet, eftersom detta introduktionsprogram bedrivs med stöd av godkännandet för el- och energiprogrammet (se 17 kap. 28 § skollagen).

Ett återkallande av huvudmannens godkännande att bedriva verksamhet är ett ingripande beslut som påverkar de elever som går på skolan. Ett sådant beslut medför att eleverna måste byta skola. Det är emellertid angeläget att eleverna får sin rätt till en likvärdig utbildning av god kvalitet tillgodosedd. Elevernas hemkommuner ansvarar för att alla behöriga ungdomar i kommunen erbjuds utbildning på nationella program. Skolinspektionen bedömer att de skäl som finns för återkallelse väger tyngre än de negativa konsekvenser beslutet kan få för eleverna. Skolinspektionen bedömer alltså att ett beslut om återkallelse är förenligt med barnets bästa. Skolinspektionen uppmanar också eleverna att ta kontakt med sina respektive hemkommuner.

När det gäller frågan om när beslut om återkallelse ska gälla gör Skolinspektionen följande överväganden. Med hänsyn till att bristerna drabbar eleverna på det aktuella programmet är det inte lämpligt att eleverna ska påbörja ytterligare ett läsår i en skolverksamhet med allvarliga brister. Att verksamheten inte får fortsätta i avvaktan på att beslutet ska vinna laga kraft är därmed det alternativ som Skolinspektionen anser medför minst risk för negativa konsekvenser för eleverna och som bedöms vara barnets bästa i det här fallet. Skolinspektionen anser dock att det är rimligt att eleverna får avsluta den innevarande terminen för att ett ordnat mottagande ska kunna säkerställas för de elever som måste fortsätta sin gymnasieutbildning på en annan skola samt för att de elever som går sista året ska kunna avsluta sin skolgång på Västsvenska gymnasiet. Skolinspektionen förordnar att beslutet ska gälla från och med den 1 juli 2024.

Avstående från ingripande

Individuella studieplaner för elever på introduktionsprogrammet programinriktat val mot el- och energiprogrammet

Skolinspektionens tidigare beslut

I beslut den 15 september 2022 konstaterade Skolinspektionen att det fanns omfattande brister i utformningen av de individuella studieplanerna avseende elever på skolans nationella program och introduktionsprogram. Bland annat förekom felaktigheter i uppgifter om ämnen som elever läste, tidsangivelser för kurser och grundskoleämnen och det framgick inte tydligt om eleverna hade några övriga insatser i utbildningen.

I Skolinspektionens uppföljningsbeslut den 21 juni 2023 konstaterade Skolinspektionen att det alltjämt förelåg omfattande brister i de individuella studieplanerna för elever på introduktionsprogrammen. De individuella studieplanerna saknade till exempel uppgifter om längden på enskilda elevers utbildning, uppgifter om delar av kurser, annan yrkesinriktad utbildning och om praktik. Bristerna förekom bland annat för elever som läste introduktionsprogrammet programinriktat val mot el- och energiprogrammet.

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen har i sin redovisning uppgett att åtgärder har vidtagits för att se till att de individuella studieplanerna för elever på introduktionsprogrammen innehåller alla uppgifter som ska anges.

Skolinspektionen har fått in ett knappt tjugotal individuella studieplaner som avser elever som läser introduktionsprogrammet programinriktat val mot el- och energiprogrammet. I de individuella studieplanerna finns, i de fall detta är aktuellt för eleven, uppgifter om delar av kurser, annan yrkesinriktad utbildning, praktik och andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling och som är avsedda att ingå i utbildningen.

I flertalet studieplaner för elever som läser första året på introduktionsprogrammet programinriktat val mot el- och energiprogrammet har som datum för utbildningen uppgetts augusti 2023-juni 2026. Avseende elever som läser andra året på introduktionsprogrammet programinriktat val mot el- och energiprogrammet har som datum för utbildningen angetts augusti 2022-juni 2025. För samtliga dessa elever i år 1 och år 2 anges kurser som är fördelade på år 1, år 2 och år 3. Samtidigt anges under "Anteckningar" för flertalet elever att utbildningens längd är "ett läsår" respektive "två läsår".

I knappt 20 individuella studieplaner har det angetts att eleven läser "Programinriktat individuellt val, El- och Energiprogrammet 2500 Poäng". Rektor

har i intervju uppgett att det är en gammal beskrivning som inte längre är aktuell och att det som egentligen avses är programinriktat val.

Rättslig reglering

Av 17 kap. 2 § skollagen framgår att introduktionsprogrammen är programinriktat val, yrkesintroduktion, individuellt alternativ och språkintröduktion.

Av 17 kap. 7 § skollagen framgår att utbildningen på ett introduktionsprogram ska följa en plan för utbildningen som beslutas av huvudmannen. Utbildningsplanen ska innehålla uppgifter om utbildningens syfte, huvudsakliga innehåll och längd. För varje elev ska det upprättas en individuell studieplan.

Av 1 kap. 7 § gymnasieförordningen¹⁸, i den lydelse som tillämpas för elever som påbörjat sin utbildning före den 30 juni 2025, framgår följande. En elevs individuella studieplan ska innehålla följande uppgifter:

- vilken studieväg eleven går på,
- de kurser eller ämnesområden som eleven har valt eller valt bort,
- övriga kurser eller ämnesområden som ingår i elevens program,
- om eleven följer ett utökat program och i så fall vilka kurser som ligger utanför det fullständiga programmet,
- om eleven följer ett reducerat program och i så fall i vilken omfattning samt om möjligt vilka kurser som har tagits bort,
- om eleven följer ett individuellt anpassat program och i så fall vilka kurser som har bytts ut,
- när det är aktuellt, elevens studier i grundskolans ämnen, och
- om eleven får fjärrundervisning och i så fall i vilken utsträckning.

Om eleven går ett introduktionsprogram i gymnasieskolan ska den individuella studieplanen dessutom innehålla uppgifter om

- utbildningens mål och längd,
- delar av kurser, annan yrkesinriktad utbildning, praktik och andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling och som är avsedda att ingå i utbildningen, och
- när det är aktuellt, det yrkesområde som utbildningen inriktas mot.

Av förarbeten till skollagen (prop. 2017/18:183 s. 96 f.) framgår att den individuella studieplanen ska utformas utifrån huvudmannens utbildningsplan och med utgångspunkt i elevens behov, förutsättningar och intressen. Den individuella studieplanen är således en mer preciserad beskrivning av syfte, längd och innehåll när det gäller den enskilde elevens utbildning. Eftersom introduktionsprogrammen saknar nationella examensmål behöver det vara tydligt för en elev som går på ett introduktionsprogram vad utbildningen ska syfta till och hur utbildningen planerats för att eleven ska få förutsättningar att nå målen för utbildningen. Mot denna

¹⁸ Se SFS 2022:1105 och övergångsbestämmelserna till aktuell paragraf (i SFS 2023:654).

bakgrund anser regeringen att det finns starka skäl till att elevens rätt att fullfölja utbildningen på ett introduktionsprogram även kopplas till den individuella studieplanen.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen kan konstatera att huvudmannen avhjälpit bristerna i de individuella studieplanerna för elever på introduktionsprogrammet programinriktat val inriktat mot el- och energiprogrammet, när det gäller att uppgifter om delar av kurser, annan yrkesinriktad utbildning, praktik och andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling och som är avsedda att ingå i utbildningen ska finnas med i de individuella studieplanerna.

Av Skolinspektionens uppföljning framgår dock att det fortfarande inte finns korrekta uppgifter om utbildningens längd i de individuella studieplanerna för elever på introduktionsprogrammen programinriktat val mot el- och energiprogrammet. I ett stort antal individuella studieplaner från detta introduktionsprogram anges olika uppgifter gällande utbildningens längd och uppgifter om utbildningens längd stämmer inte heller överens med de uppgifter som finns om vilka kurser eleverna ska läsa. (Exempelvis anges för flera elever under "Datum för utbildningen" att de ska läsa under perioden augusti 2023 till juni 2026 och kurser finns utlagda för tre läsår, men under rubriken "Anteckningar" anges att utbildningens längd är ett år.) Det har också framkommit att det i vissa individuella studieplaner förekommer felaktiga benämningar på de introduktionsprogram elever läser (detta är en tillkommande brist som inte påtalats i tidigare beslut).

Innehållet i de individuella studieplanerna överensstämmer därmed fortfarande inte med de krav som ställs i gymnasieförordningen.

Skolinspektionen kan mot denna bakgrund konstatera att huvudmannen, när det gäller nu aktuellt introduktionsprogram, endast delvis följt föreläggandet¹⁹ i beslutet den 21 juni 2023 och att det fortsatt finns brister i de individuella studieplanerna på ovannämnda introduktionsprogram.

Val av ingripande

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 12 § skollagen avstå från att ingripa om en överträdelse är ringa (p. 1), den vars verksamhet granskas vidtar nödvändig rättelse (p. 2), eller det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande (p. 3). Idrottens skola i Göteborg AB:s verksamhet vid Västsvenska gymnasiet uppfyller inte författningarnas krav vad gäller innehållet i individuella

¹⁹ P.1 i föreläggandet inom området Individuella studieplaner.

studieplaner på introduktionsprogrammet programinriktat val mot el- och energiprogrammet.

Att all nödvändig information finns i den individuella studieplanen, och att informationen är korrekt, är viktigt ur ett rättssäkerhetsperspektiv eftersom elevernas rätt att fullfölja utbildningen är direkt knuten till vad som angetts i denna. Med hänsyn till att huvudmannen, till följd av att godkännandet att bedriva utbildning på det nationella el- och energiprogrammet återkallas, inte längre får anordna programinriktat val inriktat mot el- och energiprogrammet, bedömer Skolinspektionen dock att det föreligger särskilda skäl för att avstå från att ingripa avseende denna brist.

Beslutet har fattats av generaldirektör Helén Ängmo.

Utredare Fia Rosholm har varit föredragande i ärendet. I ärendets slutliga handläggning har även regionchef Sofie Lindén, chefsjurist Klara Cederlund och regionjurist Johan Kylenfelt medverkat.

Kopia till:

Skolverket

Elevernas hemkommuner

Centrala studiestödsnämnden (CSN)

Utbildningsdepartementet

Hur ni överklagar

Om ni anser att beslutet är felaktigt kan ni överklaga det genom att skriva till förvaltningsrätten. Ställ överklagandet till Förvaltningsrätten i Stockholm, men skicka det till Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg, eller till skolinspektionen@skolinspektionen.se.

Ange följande i överklagandet:

- Namn, personnummer eller organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer.
- Vilket beslut ni överklagar och ärendets diarienummer.
- Vilken ändring ni vill ha och varför ni anser att beslutet ska ändras.

Om ni anlitar ett ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress och telefonnummer anges.

Överklagandet ska ha kommit in till Skolinspektion inom tre veckor från den dag ni har fått del av beslutet. Om ni företräder det allmänna, t.ex. en kommun, ska överklagandet istället ha inkommit inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid kommer Skolinspektion att pröva om beslutet ska ändras och sedan skicka överklagandet, handlingarna i det överklagade ärendet och eventuellt nytt beslut till Förvaltningsrätten i Stockholm.